

régészeti felügyelet nyomán 2008. augusztus 3-án kezdtük a munkát (CSMÉ 19 lh.). A korábban már feltárt 10. lelőhely É-i vége és az út között mintegy 50 m hosszú feltáratlan szakaszon kezdtünk dolgozni. A terepi tájékozódás részeként rögtönzött terepbejárás nyomán előkerült Árpád-kori kerámiák a Pusztaszeri-erdő és a Rácztanya közötti K-Ny-i irányú magaspart magasabb részén jelentkezték. A nyomvonal ÉNy-DK-i irányú sávja ennek értelmében a lelőhelyet teljesen keresztelte. A talajviszonyok tisztázása céljából három 80 cm széles, 30–40 cm mély kutatóárkot nyitottunk. Ennek során kiderült hogy 2 recens árok húzódik a szelvény hosszában. A terület egy részén korábban talajcsere történt, valamint árokfektetés 3 m mélyen. 2008. szeptember 4-én a szelvény felső, mély szántásnyomokkal is bolygatott kevertes talajrétegét 10–20 cm mélyen eltávolítottuk. Kerámia ezek után is csak a dréncsövek utólagosan betöltődött árkaiból került elő. Objektumok feltárait az utólagos humuszosítás után sem rajzolódott ki.

PÓPITY DÁNIEL

292. Ópusztaszer, Pusztaszeri erdő széle I.

(Csongrád megye) Sza, Á

A lelőhely (CSMÉ 10. lh.) az Ópusztaszer–Kistelek közötti műúttól D-re, a Pusztaszeri-erdő Ny-i szélén vezető földúttól 50 m-re Ny-ra található partosabb részen helyezkedik el; D-i és Ny-i irányban zombékos, nádas, időszakosan vízjárta terület határolja. A tervezett gázvezeték nyomvonalát a lelőhely mintegy 150 m-en érintette. A humuszosítást a nyomvonal azon részén kezdtük el, ahol a vezeték DNy-i irányba fordul. A megelőző feltárást 2008. április 9–11. között végeztük, közel 513 m²-en.

A kisebb ívben kanyarodó szelvény É-i részében szórványosan, D-i felében, főként a partosabb rész oldalában közepesen sűrűn jelentkezték a különböző típusú jelenségek. Ez utóbbi területen több szuperpozíciót is megfigyeltünk. A megnyitott felületen 29 objektumot különítettünk el. A viszonylag kisszámú leletanyag és a betöltések alapján többségüket az Árpád-korra, míg kisebb részüket a népvándorlás korra (feltehetően szarmata) keltezhetjük.

PALUCH TIBOR

293. Ópusztaszer, Pusztaszeri erdő széle VI. lelőhely (Csongrád megye) N

A lelőhely (CSMÉ 11. lh.) Ópusztaszer határának Ny-i részén található, az Ópusztaszer–Kistelek közötti műúttól DK-re kb. 400 m-re, a Pusztaszeri-erdő Ny-i szélén vezető földúttól Ny-ra 300–700 m-re, az itt nagyjából D felé kanyargó csatorna Ny-i oldalán.

A tervezett gázvezeték nyomvonala 560 m hosszan metszette a lelőhelyet. A megelőző feltárást a kijelölt szakaszon kezdtük el. A szelvényt egy használatban lévő dűlőút keresztelte, ennek nyomvonalát nem kutattuk meg. A feltárássra kijelölt terület D-i végében ritkán

jelentkeztek az objektumok, majd elfogytak. A szelvény É-i végében találtunk objektumokat, de azok alapján régészetileg nem volt indokolt a szelvény É-i irányba történő bővítése. A feltárt terület 2878 m². A humuszréteg váltakozó vastagságú, 60–120 cm volt. A szelvény D-i része egy homokkal borított hátság, az É-i és középső része egy mélyebb fekvésű terület, itt az altalaj szürke agyagos rétegbe váltott át.

Összesen 94 objektumot bontottunk ki, melyek a szegényes, jellegtelen leletanyag alapján a népvándorlás korra keltezhetőek.

SÓSKUTI KORNÉL

294. Ópusztaszer, Szermonostor

(Csongrád megye) Á, Kk

2008. június 2. és október 31. között tudtuk folytatni a feltárást, melyek során az alábbi eredmények születtek.

A kora Árpád-kori település időszaka (10. sz. végétől a 12. sz. közepéig):

A feltárást D-i szélén egy szokatlan alaprajzú, nagyméretű, földbe mélyített objektumot tártunk fel, melynek a közepén egy nagy, terméskövekből épített kemence volt. Sajnos az épület rendeltetésére nem találtunk adatot, valószínűleg műhely lehetett.

A feltárást középső részén, a későbbi kolostorudvar területén 3 karám részletei kerültek elő a 07/1 szelvényben.

A feltárást É-i részén a 06/2 szelvényben egy földbe mélyített korai épület maradványai kerültek elő. A kb. 4×4 m-es objektum középtengelyében ágasként tartották a tetőt, a padló mélysége az egykori felszíntől 90–95 cm volt. Tüzelőberendezés nem volt a házban, az épület K-i oldalán kb. 1 m széles padka (tárolóhely?) növelte a belmértét. Az objektum D-i részén a várható kemence helyén egy ismeretlen funkciójú nagy gödör került elő. A 29 év feltárássai során ez az első épületünk, amelyik minden kétséget kizáróan a honfoglalás korából származik!

A tatárjárás előtti kolostor időszaka (12. sz. közepétől 1241-ig):

Valószínűleg ehhez az időszakhoz tartozik a 08/20 sz. szabadban álló, földbe mélyített, ritka jó állapotban megmaradt téglakemence. Oldalfalai 50–60 cm magasan álltak, délre nyíló szája előtt 2 oszlophelyet találtunk. Tapasztás nélküli alja, valamint vastag hamus-faszenes betöltése egyaránt azt bizonyítja, hogy füstölésre használhatták (05/2 szelvény).

A középső területen a kolostorudvar járószintjébe 6–7, körben elhelyezett, kisméretű, földbe mélyített kemence került elő (07/1 szelvény). Méretük és kialakításuk erősen emlékeztet az 1993-as nagy harangöntő gödör közelében feltárt fémolvasztó kemencékre.

Az időszak legizgalmasabb kérdése a kolostor épületegyüttesét övező erődítés rendszere. A most feltárt új részletek a D-i kaputorony erődítéséhez tartoztak. A kaputorony előtt K-Ny irányban futó sáncárokra